

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

Басюркіна Н.Й.

В статті розглянуто чинники, загрози, аспекти державного регулювання і досвід забезпечення продовольчої безпеки країни. Запропоновано концептуальний підхід до формування організаційно-економічного механізму забезпечення продовольчої безпеки регіону і пріоритетні напрями розвитку агропромислового сектору Одеського регіону

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними задачами. Останнім часом в світі, Україні та її регіонах прогресує продовольча небезпека. З моменту прийняття Римської декларації про всесвітню продовольчу безпеку в 1996 р. виробництво продовольства суттєво збільшилось, але обмеження доступу до продуктів харчування і низькі доходи людей і держав на їх придбання, нестабільність попиту і споживання, а також природні і техногенні небезпеки роблять неможливим задоволення основних потреб людства в харчуванні. Проблема голоду і відсутність продовольчої безпеки має глобальні масштаби і, вірогідно, буде існувати далі, а в певних регіонах навіть критично зростає, якщо не будуть прийняти термінові рішучі і узгоджені дії, особливо приймаючи до уваги прогнозований приріст світового населення і зростаюче навантаження на природні ресурси.

На рівні України та її регіонів визнано необхідним прийняття курсу, який сприяє інвестиціям в розвиток людських ресурсів, дослідження і інфраструктуру для досягнення продовольчої безпеки. Важливість стійкого розвитку сільського господарства, харчової промисловості, розвитку сільських районів з різним економічним потенціалом є безсумнівною у вирішенні проблеми продовольчого забезпечення.

Принципи державного устрою України припускають розмежування повноважень між центром і регіонами та підвищують відповідальність і роль останніх в рішенні багатьох державних проблем, в тому числі продовольчої безпеки. Регіональний рівень керівництва сьогодні є відповідальним за стабільне продовольче забезпечення населення регіону, здоров'я майбутніх поколінь. Тому для регіональних органів влади і управління набула актуальності задача розробки організаційно-економічного механізму забезпечення продовольчої безпеки регіону.

Аналіз досліджень і публікацій за темою дослідження. На базі існуючих теоретичних досліджень, враховуючи особливості розвитку економіки Одеської області необхідною є розробка концептуального підходу до формування стратегії впливу на стан інвестиційного середовища та скорочення непродуктивного відтоку фінансового капіталу з економіки регіону.

Загальні проблеми продовольчої безпеки, стабілізації агропродовольчого сектору, а також формування організаційно-економічних механізмів її забезпечення розглянуто в дослідження І.І. Лукінова, П.Т. Саблука, В.М. Трегобчука, М.А. Хвесика, А.С. Лисецького, П.П. Борщевського, Л.В. Дейнеко, О.М. Царенко, В.А. Іл'яшенко, М.Й. Хорунжого, В.М. Геєця, М.В. Калинчик та інших. Непокоєння викликають питання продовольчо-екологічної безпеки, що знайшло відображення в роботах О.М. Алімова, А.І. Даніленко, Б.В. Буркинського, Н.Г. Ковальнової, Л.Є. Купинець. Питання державного регулювання висвітлено в роботах російських і білоруських учених І. Ушачьова, А. Алтухова, В. Маслакова, О. Борисенко, А. Гордєєва, О. Серової, Ю. Хромова, В. Гусакова, З. Іл'їної та багатьох інших.

Невирішені частини загальної проблеми. У більшості робіт продовольча безпека розглядається як наслідок регресивного розвитку АПК, а не як макроекономічна проблема, пов'язана із станом економіки країни, ефективністю громадського виробництва, рівнем і диференціацією доходів населення, безробіттям. У дослідженнях цієї проблеми немає однозначної думки про механізми забезпечення продовольчої безпеки, особливо на регіональному рівні.

Питання формування концепції продовольчої безпеки регіону і розробки механізмів її забезпечення залишаються в цілому недостатньо дослідженими.

Мета статті. Розробка концептуальних підходів до формування організаційно-економічного механізму забезпечення продовольчої безпеки Одеської області на підставі узагальнення теоретичного і практичного досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поліпшення ситуації в АПК і на продовольчому ринку країни і регіонів в 2009-2010 рр. не означає, що подолано сформовані в процесі ринкових трансформацій негативні тенденції у виробництві і споживанні сільськогосподарської продукції. Незавершеність інституціональних перетворень, низький рівень розвитку технологічної структури агропромислового виробництва, зростаюча диференціація доходів населення є серйозними внутрішніми загрозами продовольчої безпеки країни [1 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10]. Глобалізація економічних процесів, вступ України в СОТ в умовах практичної відсутності ефективної державної системи підтримки

вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції формують зовнішні загрози продовольчої безпеки.

Формування ефективної системи продовольчої безпеки країни, її окремих регіонів, потребує об'єктивної наукової оцінки мінливої ситуації, розробки адекватної стратегії подальших економічних перетворень в аграрній сфері, вдосконалення механізму управління. Для формування механізму забезпечення продовольчої безпеки без врахування повторень власних і прорахунків інших країн, які пройшли етапи реформування АПК, проаналізовано історичний і прогнозуємий бажаний результати розвитку даного питання і негативні тенденції, які призвели до розукрупнення сільськогосподарського виробництва, кризи в АПК і загрози продовольчої безпеки [11, 12]. Особливе місце в структурі управління забезпеченням продовольчої безпеки в Україні займає безпека харчування [13, 14], яка охоплює питання якості продовольства і продовольчої сировини, їх екологічність і потребує окремого державного регулювання.

На підставі порівняльного аналізу зарубіжного досвіду регулювання агропродовольчого сектору зроблено висновки про високий рівень державної підтримки (дотації, субсидування, пряма участь держави) цього сектору в розвинутих країнах (табл. 1) [15].

Таблиця 1

Порівняльний аналіз зарубіжного досвіду регулювання агропродовольчого сектору

Країна	Рівень впливу держави на аграрний сектор	Рівень субсидування аграрного сектору	Рівень підтримки великотоварного агропромислового виробництва	Рівень підтримки фермерства	Особливості
США	++	++	++	++	З 80-х років ХХ ст. орієнтація на великотоварне виробництво, розвинуте законодавство про продовольчу безпеку. Близько ½ субсидій отримують 15 % великих фермерських господарств.

(продовження табл.1)

Німеччина	++	++	++	++	Підтримка фермерства в східноєвропейських регіонах країни, підтримка інтеграції. Єдина аграрна політика і підтримка з боку ЄС.
Велика Британія	++	++	++	++	Тенденція поєднання аграрного сектору з промисловим капіталом. Розвиток кооперативів. Єдина аграрна політика і підтримка з боку ЄС.
Франція	++	++	++	++	Пряме і непряме (на орендних) здійснення сільськогосподарського виробництва. Розвиток кооперативів та інших групових форм. Єдина аграрна політика і підтримка з боку ЄС.
Італія	++	++	++	++	«Втручання» держави в сільськогосподарський сектор щодо розмірів земельних ділянок, режиму сільськогосподарських земель, їх поліпшення та перетворення, надання допомоги землевласникам Єдина аграрна політика і підтримка з боку ЄС.
Ізраїль	+++	+++	+++	+	Більш 90 % сільськогосподарських підприємств є державними. Висока насиченість технікою і, як наслідок, обмежена кількість працюючих. Національний Фонд земель. Одна з найрозвинутіших сільськогосподарських країн світу.

(продовження табл.1)

Японія	++	++	++	++	З 80-х років ХХ ст. З 80-х років ХХ ст. курс на аграрний протекціонізм. Пропаганда «японського» типу харчування. Експорт капіталу в «аграрні» країни, які розвиваються. Групування різних сфер економіки.
Польща	+	+	+	+	Сільське господарство в основному є індивідуальним, що стимулюється державою. Підтримка з боку ЄС.
Росія	-	-	-	+	Стабілізація сільського господарства, брак державних коштів. Підтримка розвитку приватного підприємництва.

Організаційно-економічний механізм системи продовольчої безпеки регіону ми розглядаємо як спосіб взаємодії всіх елементів цієї системи з властивими йому специфічними формами і методами дії, який дозволяє досягти головної мети системи (рис. 1).

Організаційно-економічний механізм представлено як механізм стабілізації і розвитку аграрно-продовольчого комплексу і міжрегіональних продовольчих зв'язків і включає організаційні, економічні, технологічні, екологічні і соціальні чинники-підсистеми [16].

Аналіз тенденцій АПК і загроз продовольчої безпеки було виконано на основі аналізу причин і наслідків державної політики реформування сільського господарства.

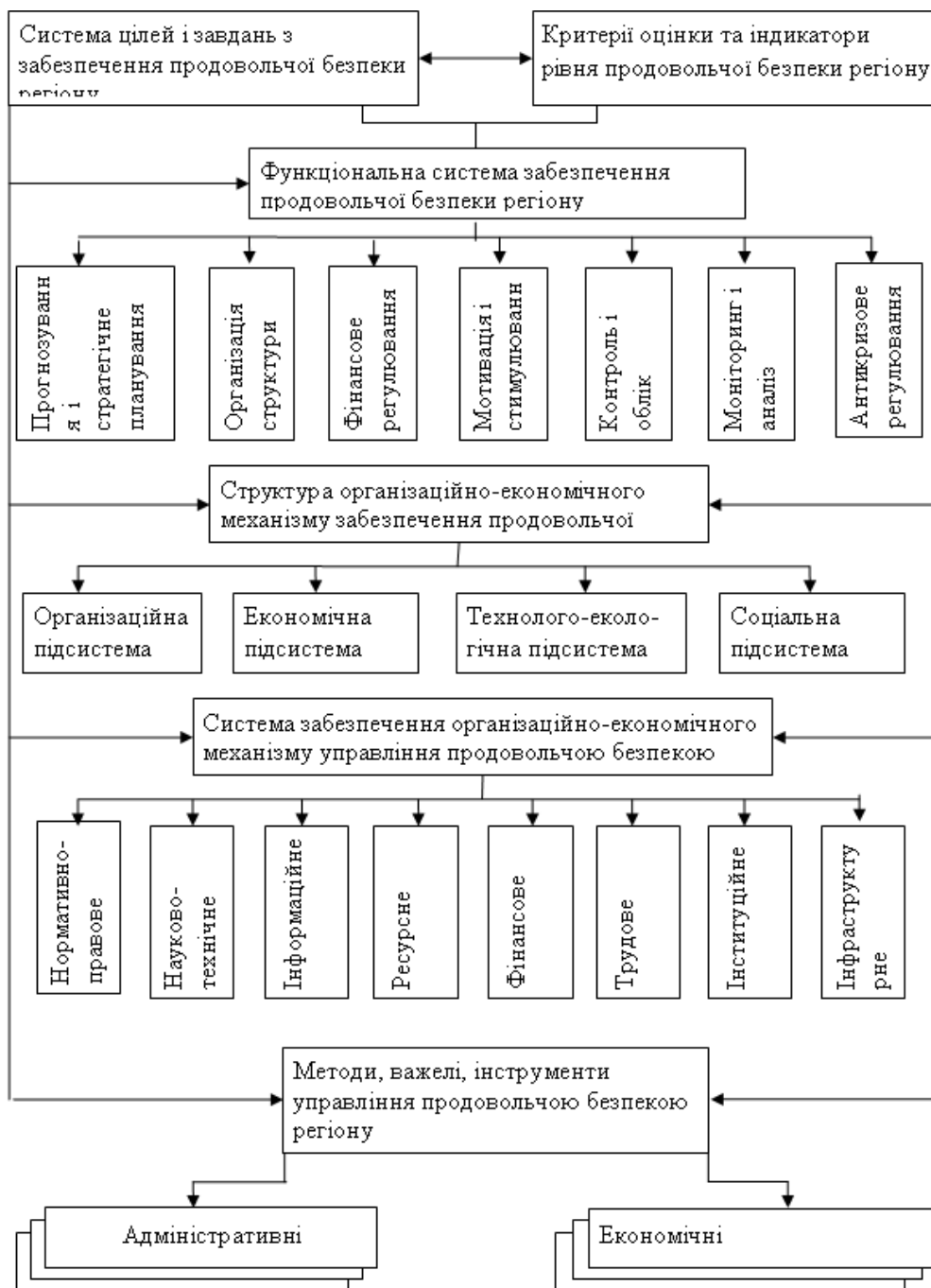

Рис. 1 Структурна схема організаційно-економічного механізму забезпечення продовольчої безпеки регіону

При аналізі продовольчої безпеки України в 2009 р. [17, 18], виявлено, що по більшості основних видів продовольства фактичне споживання знаходилось нижче раціональних норм. Найбільше відставання фактичного споживання від раціонального спостерігалось по плодам, ягодам і винограду – на 49 %, молоку і молокопродуктам – на 44 %, м'ясу і м'ясопродуктам – на 38 %, риби і рибопродуктам – на 24 %. Під впливом падіння доходів населення зменшилось фактичне споживання молока, м'яса і риби населенням країни, незважаючи на його суттєве відставання від раціональних норм. В порівнянні з 2008 р. споживання м'яса і м'ясопродуктів на душу населення зменшилось на 0,9 кг, молока і молокопродуктів – на 1,4 кг, риби і рибопродуктів – на 2,4 кг, яєць – на 8 штук. По трьом продовольчим групам «хліб і хлібопродукти», «картопля», «олія всіх видів» фактичне споживання перевищило раціональну норму, що свідчить про незбалансованість харчування населення, задоволення енергетичних потреб організму людини за рахунок економічно доступних продуктів. Запас зерна в державному інтервенційному фонді склав 22 % від внутрішнього споживання зерна, тобто достатньо згідно із Законом України «Про державну підтримку сільського господарства України», який визначає цей показник в 2009 р. на рівні 16 %.

В загальній сумі сукупних витрат домогосподарств частка витрат на продукти харчування склала в 2009 р. 51,8 %, при цьому більша частина витрат (25 %) припадала на м'ясо і м'ясопродукти. В Одеській області цей показник склав 59,2 % (24-е місце по Україні). Індикатор диференціації вартості харчування за соціальними групами показав максимальне співвідношення по групі «плоди, ягоди і виноград» – 2,39 разів, «м'ясо і м'ясопродукти» – 2,14, «риба і рибопродукти» – 1,85 разів; найменше – по «хлібу і хлібопродуктам» – 1,12 разів.

Максимальний приріст ємкості внутрішнього ринку в порівнянні з 2008 р. спостерігався по групам «плоди, ягоди, виноград» – 5,6 %, «овочі и баштанні» – 104,5 %, «яйця» – 104,0 %; найменше – по «хлібу і хлібопродуктам» – 96,4 %. По групі «риба і рибопродукти» залежність від імпорту в 2009 р. була максимальною, при цьому імпорт досяг 65,3 % від загального обсягу споживання, по групі «плоди, ягоди і виноград» – 54,2 % і «олія всіх видів» – 44,4 %. По групам «картопля» і «олія» імпорт склав 0,1 % і 0,2 % відповідно, що свідчить про повну продовольчу незалежність.

Соціальний аспект продовольчої безпеки показав, що в 2010 р. рівень бідності складав 26,4 %, що перевищило планове завдання на 4,9 відс. пунктів, а рівень крайньої бідності – 13 %, що на 10 відс. пунктів вище, ніж заплановано «Стратегією подолання бідності» [19]. В Україні в 2010 р. бідних було більш однієї четвертої населення, в той же час за міжнародними стандартами частка бідних не повинна перевищувати 10 %.

Суттєво погіршився матеріальний стан в сім'ях пенсіонерів, віком старше 75 років (на 6,5 відс. пунктів) і де є безробітні. Особливо відчують бідність сім'ї з дітьми: в сім'ях з двома дітьми бідність склала 39,6 %, трьома – 53,8 %, з чотирма і більше – 72,3 %.

Така ситуація склалась внаслідок економічно незбалансованої політики трьох складових: рівня зайнятості, оплати праці і соціального захисту. Сьогодні заробітна платня не забезпечує реалізацію відтворювальної і стимулюючої функцій, внаслідок чого мають місце соціально-економічні диспропорції і деформації. Масштабна бідність утворила замкнене коло – низькі доходи населення знижують рівень споживання, як наслідок, звужуються ринки і скорочуються обсяги виробництва у всіх секторах.

Одеський регіон відноситься до промислово-аграрних. Комплексна оцінка соціально-економічного розвитку регіонів України показала, що в 2010 р. Одеська область зайняла 6-е місце, покращив свої позиції в порівнянні з 2009 р. на 9 пунктів [20].

В регіоні з 2001 по 2010 рр. за організаційно-правовими формами прослідковується тенденція збільшення фермерських господарств і особливо приватних сільськогосподарських підприємств, або домогосподарств, і зменшення великих підприємств. В той же час практично не змінилась кількість виробничих сільськогосподарських кооперативів (зменшено з 230 до 220).

Основні показники розвитку АПК Одеської області показали позитивну тенденцію на протязі 2010 р. В області прийнято і діє 49 регіональних цільових програм [21], з яких безпосередньо відносяться до сфери АПК «Зерно Одещини» (2011 – 2015 рр.) і «Тваринництво Одещини» (2010 – 2011). Програма «Питна вода Одеської області» (2010 – 2013 рр. і на період до 2020 р.) прямо не пов'язана з АПК, але забезпечує продовольчу безпеку.

В цілому по показникам виробництва продуктів харчування за 2 останні роки спостерігається зростання (крім борошна, хлібобулочних виробів, овочів; сільськогосподарської продукції – овочів, винограду, молока, яєць). В 2009 р. темпи росту споживчих цін на продовольчі товари зменшились в порівнянні з 2008 р. зі 123,8 до 113,1 %, що свідчить про стабілізацію економічної ситуації в області. Грошові витрати споживачів на продовольчі товари (включаючи харчування поза домом, алкогольні напої та тютюнові вироби) скали в 2008 р. 61, 7 %, в тому числі в містах області – 62,8 % [22, с. 55], в 2009 р. цей показник покращився майже на 3 %.

Створено сприятливі умови для промислово-інноваційного розвитку вітчизняного виробництва, впровадження наукоємних конкурентоспроможних технологій. На 39 інноваційно активних

підприємствах промисловості (10,5 % від загальної кількості підприємств) впроваджено 14 нових технологічних процесів та 152 нових видів продукції [23]. Особливо активно займалися інноваціями підприємства харчової промисловості (84,0 %). В останні роки провідним в області є виробництво харчових продуктів і перероблення сільськогосподарської продукції, частка якої в загальному обсязі реалізованої продукції становить майже 23 %. Найбільша питома вага належить підприємствам з виробництва кондитерських виробів, алкогольних напоїв, олійножирової, м'ясної та молочної продукції. Динамічний розвиток забезпечують великі та середні підприємства – ВАТ “Одеський олійножировий комбінат”, ТОВ “Одеський олійноекстракційний завод”, ВАТ “Одеський коровай”, ЗАТ “Одесакондитер”, ВАТ “Одеський консервний завод дитячого харчування” та інші.

Серед основних проблем, які впливають на економічний розвиток Одеської області, можна виділити: обмежений доступ та висока вартість кредитних ресурсів; залежність підприємств області від кон'юнктури зовнішніх ринків; недостатнє фінансування цільових регіональних та державних програм; неналежне оформлення трудових відносин та виплата «конвертованих» заробітних плат; значний дисбаланс між попитом та пропозиціями на ринку праці, наявність тіньової зайнятості; недостатня енергоефективність та високий рівень енергозатрат галузей економіки; застарілий стан транспортної інфраструктури; недостатнє ресурсне забезпечення агропромислового комплексу; кризовий стан житлово-комунального господарства області та необхідність проведення реформування галузі; недостатність та відсутність надійного водопостачання населених пунктів області якісною питною водою; нераціональне використання земельних ресурсів та неефективне використання земель сільськогосподарського призначення; складний стан техногенно-екологічної безпеки на території області; невирішеність соціальних проблем села – безробіття, трудова міграція, занепад соціальної інфраструктури; не подолано диспропорції соціально-економічного розвитку міст та районів області.

Реалізація національних проектів в області підтримки малого підприємництва нині не дає очікуваного ефекту. Частка господарств населення у продукції сільського господарства Одеської області складає 52 % у 2009 р. [22, с.110], тоді як до реформ вони виробляли трохи більше 25 %. Це є результатом інституціональних перетворень. Нині в області вже існують фермерські господарства, які за обсягами виробництва не поступаються великим сільськогосподарським організаціям. Неадекватне положення господарств населення обумовлене відсутністю збуту сільськогосподарської продукції. У господарств населення відсутня реальна можливість ефективно займатись маркетинговою діяльністю,

вони достатньою мірою не забезпечені основними фондами і засобами інформатизації.

Чинниками, які сприяють вимиранню села є не лише відсутність збуту і соціальної інфраструктури, але і розорення великотоварних організацій. Результати досліджень показують, що сільськогосподарське виробництво, на території якого знаходяться особисте підсобне господарство, отримує більше 1/3 доходів у формі заробітної плати. Зниження ефективності у великих сільськогосподарських організаціях, їх банкрутство, сприяють активним урбанізаційним процесам і антисоціальним явищам.

Світовий досвід свідчить, що висока ефективність сільськогосподарського виробництва забезпечується тільки у великих підприємствах, які в змозі ефективно використати новітню техніку і ресурсозберігаючі технології. Стверджуємо, що найбільш доцільний шлях розвитку багатокладності в аграрній сфері – розумне поєднання різних форм господарювання з урахуванням ефективності вироблюваних видів продукції.

Стабілізація в аграрній сфері сама по собі не може статися. Сільське господарство здатне відродитись тільки при державній підтримці, яка повинна стати центром всіх заходів по виводу з кризи сільського господарства. Державна підтримка містить регулюючі і фінансові заходи, спрямовані на розвиток економіки в цілому, які не створюють привілеїв окремо взятим підприємствам і не суперечать нормам конкуренції. Цей підхід доцільно застосовувати в українській практиці, чітко розмежував адміністрування, державну допомогу і державну підтримку, що актуально з позицій розподілу бюджетних коштів на ці цілі.

В Україні, зокрема, в Одеській області, відбувається реструктуризація бізнесу великотоварних сільськогосподарських підприємств, які складають основу української сільської економіки в переважаючій частині регіонів. Основними завданнями тут є фінансове оздоровлення і реформування неплатоспроможних господарств, для вирішення яких є правова база. В існуючих умовах держава повинна реалізовувати регулюючу функцію, що виражається в наданні різних пільг, преференцій, звільнень від податків, створенні конкурентних умов для сільськогосподарського виробництва (пільгове оподаткування, фінансування комунікацій, пільгове кредитування та ін.). Такий підхід дозволяє не лише активно використати державні ресурси для підтримки сільськогосподарського виробництва, але і сприяє переливанню торгового і промислового капіталу в сільське господарство.

На нашу думку приватно-державне партнерство можна розглядати як інституціональний альянс, що є частиною економічного механізму, між

державою і великотоварним бізнесом в цілях реалізації стратегічно важливих напрямів діяльності в сільськогосподарських організаціях і об'єднаннях.

У регіоні основною формою державної підтримки є непряма підтримка. Інструментами реалізації приватно-державного партнерства є гарантії обласного бюджету, заставний фонд державного і муніципального майна області, податкові пільги, облаштування тваринницьких комплексів за рахунок засобів регіонального бюджету. Важливою складовою реалізації програмно - цільового підходу на основі приватно-державного партнерства в Одеській області повинно стати скоординоване управління такими напрямками державної підтримки: розвиток свинарства, розвиток птахівництва, розвиток молочного тваринництва, підтримка комбікормової промисловості, підтримка зернових компаній. Таким чином, в регіоні буде реалізовано комплексний, ресурсно - продуктовий механізм приватно - державного партнерства, який сприяє росту сільськогосподарського виробництва, і забезпеченню продовольчої безпеки.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

В результаті дослідження сформульовані рекомендації по щодо вдосконалення організаційно-економічного механізму забезпечення продовольчої безпеки Одеської області. Необхідно покращення ресурсного забезпечення сільськогосподарського виробництва, поповнення парку зернозбиральної техніки; сприяння розвитку зрошуваного і органічного землеробства; застосування нових технологій вирощування сільськогосподарських культур і впровадження високопродуктивних сортів рослин; стабілізація і розвиток тваринницького сектору області; сприяння організації і розвитку великотоварних сільськогосподарських підприємств; сприяння укріпленню інтервенційного резерву; розвиток системи пільгового кредитування, дотування і субсидювання АПК; забезпечення розвитку інфраструктури аграрного ринку (обслуговуючих кооперативів, оптових ринків сільськогосподарської продукції); створення сучасної селекційної бази аграрного виробництва; сприяння розвитку кооперації і інтеграції в області; сприяння розвитку виробництва екологічно чистої продукції АПК.

На основі аналізу проблем галузі, основ забезпечення і загроз продовольчої безпеки сформульовано пріоритетні напрямки розвитку харчової промисловості і сільського господарства Одеської області в 2011 р., які передбачають ріст обсягів виробництва харчової промисловості на 10 %, сільського господарства – на 3 % [24] за рахунок здійснення заходів:

1. Відновлення виробництва цукру на потужностях підприємств цукрової галузі шляхом створення приватного акціонерного товариства на базі ВАТ «Котовський цукровий завод» в рамках державно-приватного партнерства з часткою обласної власності; відновлення діяльності цукрових заводів у Любашівському та Іванівському районах.

2. Для стабілізації зовнішнього попиту на вітчизняну соняшникову олію і закріплення позицій виробників-експортерів продуктів переробки олійних культур у 2011 році є доцільним розширення асортименту маргаринів і жирів для харчової, молочної, кондитерської та інших галузей промисловості на ВАТ «Іллічівський олійножировий комбінат»; забезпечення стабільної динаміки переробки соняшnikової сировини та виробництва олії ТОВ «Українська Чорноморська індустрія»; будівництво олійноекстракційного заводу на базі ВАТ «Любашівський елеватор».

3. Забезпечення внутрішнього ринку якісною продукцією соціального значення через збільшення обсягів виробництва борошна вищого і першого ґатунку ДП «Куліндорівський КХП».

4. Збільшення виробництва якісних продуктів для внутрішнього ринку за умов використання та нарощування потенціалу виробництва консервно-овочевої продукції, підвищення якості м'ясо-молочної продукції.

5. Реалізація інвестиційних проектів (700 млн. грн.): будівництво племрепродуктору на 200 гол. свиноматок в Болградському районі; будівництво зернопереробного комплексу потужністю 100 т/год. в фермерському господарстві «Агрофірма Бургуджи» Арцизького району; будівництво зерносховища на 100 тис. тонн зерна на рік в м. Арциз; створення свинокомплексу на 18,4 тис. голів в Арцизькому районі; реконструкція молочного комплексу з установкою доїльного залу на 528 голів корів в агрофірмі «Петродолинська» Овідіопольського району; будівництво свинокомплексу на 24 тис. голів в Болградському районі; реконструкція СТОВ «Комінтернівська птахофабрика» на 1800 тис. голів; будівництво свинокомплексу на 27 тис. голів в Тарутинському районі Одеської області.

6. В частині розбудови інфраструктури аграрного ринку в рамках реалізації проекту „Південноукраїнський регіональний оптовий продовольчий ринок” є доцільним утворення мережі гуртових ринків сільськогосподарської продукції на регіональному рівні, зокрема на території Овідіопольського району області.

7. З метою забезпечення життєздатності сільського господарства, підвищення конкурентоспроможності агропромислового комплексу на внутрішньому і зовнішньому ринку, гарантування продовольчої безпеки країни необхідно виконання Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 р.

Проведений аналіз свідчить, що в Україні, і, зокрема, в Одеському регіоні існує проблема продовольчої небезпеки. На основі досліджених тенденцій, ризиків, загроз, зарубіжного досвіду ведення аграрного виробництва, можна зробити висновок про те, що забезпечити стійкий розвиток економіки і забезпечення продовольчої безпеки є неможливим без системи і механізму державної підтримки, розвитку кооперації і інтеграції в АПК, відродження великотоварного виробництва в нових формах.

Література:

1. Лукінов І.І. Продовольча безпека та її гострота у світовому вимірі / І.І. Лукінов // Економіка АПК. – 2001. – № 4. – С. 33.
2. Саблук П.Т. Основні положення нової економічної парадигми національної продовольчої безпеки України в ХХІ ст. / П.Т. Саблук // Економіка України. – 2002. – № 5 (478). – С. 54 – 61.
3. Власов В.І. Глобальна продовольча проблема / В.І. Власов. – Київ: Знання, 2001. – 506 с.
4. Юрчишин В.В. Соціально-економічні проблеми розвитку аграрних відносин / В. В. Юрчишин // Економіка АПК. – 1999. – № 1. – С. 32 – 36.
5. Хвесик М.А., Лисецький А.С. Продовольча безпека України / М.А. Хвесик, А.С. Лисецький. – Київ : РВПС України НАН України, 2008. – 159 с.
6. Ушачев І.Г. Развитие аграрной реформы и обеспечение продовольственной безопасности России / И.Г. Ушачев //Круглый стол по вопросам продовольственной и аграрной политики. – 1996. – № 1. – С. 19.
7. Гойчук О.І. Продовольча безпека. Монографія / О.І. Гойчук. – Житомир : Полісся, 2004. – 228 с.
8. Ковальчук С.Я., Купінець Л.Є Аграрні відносини в регіональних економічних системах / С.Я. Ковальчук, Л.Є. Купінець. – Одеса : ІПРЕЕД НАН України, 2010. – 212 с.
9. Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у ХХІ ст. – Київ: ІАЕ УААН, 2001. – С.165.

10. Глобальна продовольча безпека: монографія / О.Г. Білорус, М.В. Зубець, П.Т. Саблук, В.І. Власов; Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України, ННЦ «Ін-т аграр. економіки» УААН. – Київ: ІАЕ УААН, 2009. – 486 с.
11. Ризики світової продовольчої кризи та виклики для України. Аналітична записка. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/401/> Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України
12. Лукінов І.І. Причини труднощів у здійсненні агропродовольчого курсу реформ / І.І. Лукінов; Вибрані праці у 2-х книгах. Книга перша. – Київ: ННЦ ІАЕ, 2007. – 816 с.
13. Буркинський Б.В., Ковалёва Н.Г. Экологизация политики регионального развития / Б.В. Буркинський, Н.Г. Ковалёва. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2002. – 328 с.
14. Купинец Л.Е. Экологизация продовольственного комплекса: теория, методология, механизмы / Л.Е. Купинец. – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2010. – 712 с.
15. Запорожець А. М. Аграрне право зарубіжних країн / А.М. Запорожець. – Харків: Фірма «Конум», 2005. -- 230 с.
16. Басюркіна Н.Й. Теоретичні засади створення організаційно-економічного механізму забезпечення продовольчої безпеки регіону/ Н.Й. Басюркіна // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. №42 – Одеса: ОДЕУ. – 2011. – С. 58 – 67.
17. Звіт про стан продовольчої безпеки України у 2009 році. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу : URL: http://www.me.gov.ua/file/link/149977/file/Zvit_2009.doc. Кабінет міністрів України. Міністерство економічного розвитку.
18. Методика визначення основних індикаторів продовольчої безпеки : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2007 р. N 1379. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1379-2007-%EF>.
19. Симоненко В. Бедность – основной показатель «эффективности» власти / В. Симоненко // Еженедельник 2000 – [Електронний ресурс]. - Режим доступу : URL: <http://2000.net.ua/2000/forum/mnenie/72450>.
20. Комплексна оцінка соціально-економічного розвитку регіонів України за 2010 рік. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу : URL: <http://www.kmu.gov.ua/>. Секретаріат Кабінету міністрів України. Регіональна політика.

21. Статистичний щорічник Одеської області за 2009 р. / Головне управління статистики в Одеській області. – Одеса, 2010 – 387 с.
22. Регіональні цільові програми по Одеській області станом на 2011 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу : URL : http://gue.odessa.gov.ua/Main.aspx?sect=Page&ID_Page=23402&id=106 Одеська обласна державна адміністрація. Головне управління економіки
23. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2011 рік. Додаток до рішення обласної ради від 30 грудня 2010 року № 47-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу : URL : <http://gue.odessa.gov.ua> Одеська обласна державна адміністрація.

Abstract

Basiurkina N.J.

Organizational-economic mechanism of food security providing of the Odessa region

Basic factors, threats, aspects of state regulation and experience of maintenance of food security are considered in article. The conceptual approach to formation of the organizational-economic mechanism of regional food security maintenance and priority directions of agroindustrial sector development of the Odessa region is offered